Hallitusneuvos Sinikka Vahvaselkä
8.2.2022

Eduskunnan hallintovaliokokunta

HE 187/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta; Puolustusministeriön lausunto

Puolustusministeriö puoltaa valtion virkamieslain 44 a §:än ehdotettua muutosta, jolla karenssisopimukseen sisältyvä rajoitusaika voitaisiin sopia enintään 12 kuukaudeksi eräiden virkamiesten kohdalla. Muutoksella vastattaisiin puolustusministeriössä ja Puolustusvoimissa jo pitkään tunnistettuun yli voimassaolevan kuuden kuukauden rajoitusajan tarpeeseen.

Voimassa oleva karenssisopimusta koskeva 44 a § palvelee jo itsessään puolustushallinnon tarpeita ja siihen nyt esitettävä muutos parantaa puolustusministeriön käsityksen mukaan tilannetta. Muutoksen voidaan arvioida muutenkin parantavan yleisön luottamusta valtionhallinnon riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen sitä kautta, että rajoitusajan enimmäisajan kasvattaminen luo karenssisopimuksesta entistä vaikuttavamman keinon suojata valtionhallinnon arkaluonteista ja salassa pidettävää tietoa.

Muutos koskisi rajatusti vain valtionhallinnon ylimmän johdon virkaan tai Puolustusvoimien niin sanottuun erittelyvirkaan taikka vastaaviin määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettyä tai nimitettäväksi esitettävää henkilöä. Puolustusvoimien osalta esitetyt viittaussäännökset eli valtion virkamieslain 4 §:n 2 momentin 3 kohta ja 26 §:n 1-4 kohdat tarkoittavat Puolustusvoimien osalta puolustusvoimain komentajan, pääesikunnan päällikön, kenraalin tai amiraalin, puolustusvoimien pääinsinöörin, puolustusvoimien asessorin, puolustusvoimien ylilääkärin ja kenttäpiispan virkaa. Näitä virkoja koskisi ehdotettu 12 kuukauden rajoitusajan enimmäisaika. Näissä viroissa käsiteltävä suojattava tieto koskee mitä suurimmassa määrin kansallista turvallisuutta, sotilaallista varautumista ja valmiutta sekä puolustusvoimien suorituskykyä ja sen kehittämistä. Samanaikaisesti virkoja voidaan myös osin pitää valtionhallinnon ylimpään johtoon kuuluvina.

Puolustusvoimissa on runsaasti sellaista suojattavaa ja salassa pidettävää tietoa, jota voitaisiin käyttää valtion virkamieslain 44 a §:n 2 momentin mukaisesti omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi. Rajoitusajan kasvattaminen kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen palvelee erityisesti puolustusmateriaalihankintoihin liittyvän tiedon suojaamista. Taloudelliselta merkitykseltään huomattavien puolustusmateriaalihankintojen valmisteluprosessi eri vaiheineen vie vuosia. Näissä tilanteissa voimassaolevan säännöksen mahdollistama kuuden kuukauden rajoitusaika ei ole riittävän pitkä.

Puolustusmateriaalihankintojen lisäksi on myös muita sotilaalliseen suorituskykyyn, varautumiseen ja valmiuteen liittyviä tietoja, joita esitetyn 12 kuukauden rajoitusajan piiriin kuuluvissa viroissa käsitellään. Esitetyn muutoksen piiriin kuuluvat virat mahdollistavat organisaation hierarkkisen asemansa perusteella lähtökohtaisesti pääsyn saman tasoiseen salassa pidettävään tai julkisuutta muuten rajoittavien säännösten suojaamaan tietoon.